

“...ระบอบประชาธิปไตยก็เป็นระบอบที่ควรที่จะเหมาะสมสำหรับการปกครองประเทศ เพราะว่าประชาชนได้มีเสียงมีสิทธิ์ ที่จะบอกขึ้นมาว่าประเทศควรจะไปทางไหน. มาบัดนี้ มีการเลือกตั้ง ก็หมายความว่าประชาชนได้ชี้ว่า อยากได้อะไร. แต่ว่าระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นสิ่งที่มีความมีชีวิต จะต้องพัฒนาไปเรื่อยๆ. บางทีก็อาจไม่เป็นระบอบที่ดีเด่นที่สุดก็ได้ แต่ก็แล้วแต่ผู้ปฏิบัติ. ถ้าผู้ปฏิบัติปฏิบัติดี ก็สามารถที่จะปั้นเพื่อให้ระบอบประชาธิปไตยก้าวหน้าไปสู่ส่วนที่จะเป็นเป้าหมายที่สูง คือความก้าวหน้าของประเทศ ด้วยความเห็นหรือความต้องการของประชาชนทั้งประเทศ. ฉะนั้นท่านทั้งหลายจึงมีหน้าที่สำคัญ.

ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยได้พัฒนามาเรื่อยๆ. เข้าใจว่าเดี๋ยวนี้ก็จะพัฒนาไปในทางที่จะเข้ารูปเข้ารอยได้ เพราะว่ามีการเลือกตั้งมาหลายครั้งในลักษณะต่างๆ. ถ้าปฏิบัติอย่างนี้ต่อไป และพยายามที่จะทำด้วยความสามารถ ก็จะทำให้ระบอบนี้บรรลุเป้าหมาย. ความสามารถนั้น ก็คือความสามารถของท่านทั้งหลาย. ความรู้ในวิชาการ ความรู้ในประสบการณ์ที่มี เอามาใช้หมด ข้อหนึ่ง. อีกข้อหนึ่ง คือความมีจิตใจที่สุจริต มีจิตใจที่ตั้งอกตั้งใจที่จะทำในสิ่งที่ดี เว้นเสียจากสิ่งที่ไม่ดี. ดังนี้ ก็จะบรรลุผลตามปรารถนา. เชื่อว่าทุกๆ ท่านก็ตั้งใจเช่นนี้.

อีกข้อหนึ่งที่น่าจะพูดก็คือ ประชาธิปไตยนี้ตามแบบ แบ่งเป็นอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ. ถ้าพูดอย่างนี้ อาจไม่ได้เป็นตามลำดับ. บางคนก็จะบอกว่าอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ หรือบางคนก็จะบอกว่า อำนาจตุลาการ นิติบัญญัติ บริหาร หรือกลับไปอีกทางก็อำนาจตุลาการ บริหาร และนิติบัญญัติ แล้วแต่จะพูด.

ท่านทั้งหลายตามหลักที่ท่านได้ถือว่า ในรัฐธรรมนูญบอกว่า นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง. ในที่นี้ก็หมายความว่า เลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร มิใช่ว่าเลือกตั้งเป็นนายก. ในรัฐธรรมนูญไม่มีบัญญัติไว้ ว่ามีการเลือกตั้งนายก แต่เข้าใจกันว่าต้องเลือกตั้ง. มาจากเลือกตั้ง ก็หมายความว่า เป็นผู้แทนราษฎร. ท่านนายกก็เป็นผู้แทนราษฎร ก็เป็นอันว่าใช้ได้. รัฐมนตรีก็ได้บอกว่าต้องเป็นผู้แทนราษฎร แต่ส่วนใหญ่ท่านก็เป็นผู้แทนราษฎรก็ใช้ได้.

ปัญหาเกิดขึ้นว่า เมื่อแบ่งอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหารแล้ว ท่านเป็นอะไร. ท่านเป็นผู้แทนราษฎร ท่านก็เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ. มาบัดนี้ท่านเป็นรัฐมนตรี ท่านก็เป็นผู้ที่ปฏิบัติ

หน้าที่บริหาร. อันนี้ก็เลยแบ่งตัว แยกตัว ผ่าตัดตัว เป็นนิติบัญญัติส่วนหนึ่ง บริหารส่วนหนึ่งหรือ. อันนี้เป็นปัญหาที่ตอบไม่ได้ เพราะว่ามันข้างจะทารุณที่จะเอา แต่ละท่านมาหันเป็นสองส่วน. ฉะนั้นอยู่ที่ใจ. ท่านจะปฏิบัติหน้าที่บริหาร ก็จะต้อง ถือว่าท่านเป็นผู้บริหาร เป็นฝ่ายบริหารเป็นสำคัญ. ความเป็นผู้แทนราษฎรนั้น ก็ยังคงเป็นตามรัฐธรรมนูญ. จะเป็นปัญหาอยู่ว่า จะปฏิบัติตนอย่างไร. อันนี้ไม่มีคำตอบ.

ฉะนั้นการที่ท่านจะปฏิบัติหน้าที่ ท่านจะต้องมีความคิด ท่านจะต้องมีความสามารถที่จะเลือกสิ่งที่ดีที่ชอบ. ถ้าท่านเลือกสิ่งที่ดีที่ชอบ สมัยนี้ชอบใช้คำว่าชอบธรรม จะแปลว่าอะไรก็ไม่ทราบ แต่ว่าชอบพูดว่า ชอบธรรม. แปลเป็นภาษาอังกฤษ ก็แปลเองว่า ควรจะเป็นว่า คำว่า legitimate. legit นี้มาจากคำว่า lex แปลว่า กฎหมาย ถูกกฎหมาย ชอบธรรม. หมายความว่า ท่านนะเป็นรัฐมนตรีโดยชอบธรรม ขอให้ท่าน ปฏิบัติงานโดยชอบธรรมอย่าง Legitimate อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งชอบธรรม ถูกต้องตามศีลธรรม.

ถ้าทำเช่นนั้นแล้วไม่มีปัญหา หมคปัญหา. เพราะว่าทุกคนก็มีความรู้ดี ผ่านงานมาได้ดี ได้ผ่านงานทั้งในด้านอาชีพต่างๆ และทั้งในด้านเป็นผู้แทนราษฎร มาพูดจาในสภาคนได้ยืนท่านพูดทั่วประเทศ เพราะว่าสมัยนี้มีการถ่ายทอดวิทยุโทรทัศน์ทุกครั้ง. คนก็เชื่อว่าคนนี้เป็นอย่างนั้น คนนี้เป็นอย่างนี้ จำหน้าได้. พูดอะไร ดีไม่ดีอย่างไร เขาก็จำได้. คนเขาฉลาด. ฉะนั้นต่อไปนี้ขอให้ท่านปฏิบัติให้ดี และทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง. ในการนี้ขอให้ทุกๆ ท่านมีความกล้าหาญ มีความฉลาดเฉลียว มีความสามารถ มีความชอบธรรม มีความสุจริตในงานการทั้งปวง จึงจะเป็นผู้ที่นำความเจริญรุ่งเรืองแก่ประเทศชาติ ความปลอดภัย ความสุขแก่ประชาราษฎร์โดยทั่วไป...”

พระราชดำรัส ในโอกาสที่นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณตน ก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๘